

Voor-Clarenburg 10, 3511 JE Utrecht
telefoon 030-311094, giro 2483548

LANDELIJKE INDIA-WERK GROEP

OPEN BRIEF

AAN: de leden van de Vaste Commissie
voor Ontwikkelingssamenwerking van de
Tweede Kamer der Staten-Generaal.
Binnenhof 1 a
2513 AA DEN HAAG

Utrecht, 8-2-1983

Geacht Kamerlid,

Hierbij willen we in verband met de komende behandeling in de Tweede Kamer van de Begroting voor Ontwikkelingssamenwerking uw aandacht vragen voor het Nederlandse ontwikkelingshulp- en mensenrechtenbeleid t.a.v. India en een aantal belangrijke programma's en nieuwe ontwikkelingen daarbinnen.

Voor een groot deel hebben de zaken die wij in deze brief alsook de bijlagen aan de orde zullen stellen, ook betrekking op het Nederlandse ontwikkelingsbeleid als geheel. Het betreft hier zowel de omvangrijke Nederlandse kunstmesthulp aan de Derde Wereld als de tendens van de meer op het Nederlandse belang gerichte verzakelijking van de hulp die wij menen te onderkennen, waarbij de 'verbreding van de relaties' met India een 'voortrekkersrol' lijkt te gaan vervullen. Wat betreft die kunstmesthulp en 'verbreding' wijzen wij voor inhoudelijke informatie en onze visie daarop naar de bijlagen. Onze daaruit voortvloeiende vragen aan U vindt U verderop in deze brief.

ARMOEDEBESTRIJDING EN MENSENRECHTENSITUATIE

Allereerst willen we ingaan op de vraag in hoeverre de regering Gandhi een beleid voert dat probeert de levensomstandigheden van de armste groepen in India te verbeteren en hoe het staat met de mensenrechten in India. Een vraag van die strekking is op 22 september 1982 door de Vaste Commissie voor Ontwikkelingssamenwerking voorgelegd aan de Minister voor Ontwikkelingssamenwerking. Wat betreft het beleid van de Indiase regering t.a.v. de bestrijding van armoede antwoordde ex-minister van Dijk op 26 oktober 1982 o.a. dat dit "in eerste instantie is gericht op het bevorderen van economische groei" terwijl "gestreefd wordt naar een rechtvaardige verdeling van de groei". Na de opsomming van een aantal regeringsmaatregelen op dit terrein erkent van Dijk wel dat de vraag is "in hoeverre met deze programma's de allerarmsten worden bereikt". De Minister draagt daarvoor echter zelf een 'exkuus' aan door te stellen dat "de realiseerbaarheid (van de plannen van de Indiase regering, LIW) beneden de beleidsvoornemens ligt" en dat dit vooral te wijten is aan het door de lokale machtsstructuren verhinderen van de door de centrale regering nagestreefde doeleinden in wetgeving

en programma's.

Dit - U wellicht bekende - door de minister gegeven antwoord geven wij in essentie weer, omdat dit sterk kontrasteert met opvattingen die te vinden zijn in een interne nota van het Ministerie over de hulp aan India. Deze nota, geciteerd in Hervormd Nederland van 14-8-82, zegt over het beleid van Indiase regeringen t.a.v. de armoedebestrijding dat:

"de uitvoering van dat (sociaal) beleid zoveel te wensen overlaat, dat de resultaten ervan vragen oproepen aan de ernst en motivatie waarmee het armoedeprobleem wordt aangepakt.... De economische groei in India is vooral ten goede gekomen van de hogere en middelbare inkomensklassen..... Ook het beleid van de huidige regering lijkt zich vóór alles op deze groepen te richten De konsentrasie van produktiemiddelen bij een kleine groep van de bevolking neemt snel toe."

Het meest opvallend bij een vergelijking van het in Hervormd Nederland geciteerde deel van de interne nota en de antwoorden van van Dijk op de vraag van de Vaste Kommissie over de armoedebestrijding en mensenrechtensituatie in India, is dat de eerste visie samengevat kan worden als 'De regering Gandhi kán wel, maar wíl niet' terwijl van Dijk naar buiten toe beweert: 'De regering Gandhi wíl wel, maar ze kán niet'.

Voor de positiebepaling van Nederland in de ontwikkelingsrelatie met India lijkt ons een dergelijke diskrepantie van zodanig groot belang, dat wij U willen verzoeken de nieuwe Minister daarover opheldering te vragen. Dit temeer daar in juni 1982 de parlementaire fracties van CDA, VVD, PSP, CPN en de Partijbesturen van PVDA, PPR en D'66 een 'Verklaring over de Mensenrechtensituatie in India' hebben ondertekend waarin over de grotendeels ineffektieve talloze wetten en maatregelen van de Indiase overheid om de positie van de armste groepen te verbeteren wordt gezegd: "Een erg belangrijke oorzaak van dit falen lijkt te liggen in de politieke onwil van de Indiase overheden om deze en andere wetten werkelijk uit te voeren". (Zie bijgesloten Verklaring)

De betreffende Verklaring werd opgesteld, na overleg met Amnesty International, door het Humanistisch Overleg Mensenrechten en de Landelijke India Werkgroep.

Ook over de mensenrechtensituatie in India in 'engere' zin - in bredere zin hoort daar volgens ons de situatie van permanente armoede van meer dan 50% van de Indiase bevolking toe - laat de ex-Minister zich uit op een manier die strijdig is met de bevindingen van Amnesty International. De Minister spreekt bijvoorbeeld weliswaar zijn zorgen uit over de Wet op de Preventieve Hechtenis (National Security Act = NSA) van 1980, maar zegt over deze wet en over de wet (Essential Services Maintenance Act = ESMA) van 1981 die de regering uitgebreide bevoegdheden geeft stakingen in 'essentiële' verklaarde industrietakken te verbieden: "Tot dusverre hebben, voor zover bekend, beide regelingen in de praktijk niet tot misbruik aanleiding gegeven."

Amnesty International citeert echter in haar jaarboek over 1981 de op 20 december '81 door de Indiase Minister van Binnenlandse Zaken gedane uitspraak dat tussen 23-9-1980 en 20-12-1981, 1588 mensen preventief zijn vastgezet, waarvan er eind 1981 nog 400 in hechtenis waren. Het gaat daarbij volgens Amnesty in meerderheid om 'vreedzame critici van de regering'.

Na het afsluiten van Amnesty's jaarboek over 1981 werden bij de landelijke staking op 19 januari 1982 ongeveer 50.000 stakers vastgezet op grond van dezelfde NSA en ESMA waartegen zij protesteerden !

Het zou daarom van belang zijn van de nieuwe Minister te vernemen of zij zich kan vinden in de opmerkingen van haar voorganger over de mensenrechten in India.

Amnesty International maakt zich ook sterk bezorgd over de uit heel India komende rapporten betreffende de mishandeling door de politie, martelingen en sterfgevallen van mensen in hechtenis en het veelvuldig doden van politieke activisten in talloze deelstaten in 'encounters' (een 'treffen' met de politie). Slechts in een zeer klein aantal van deze gevallen werd volgens Amnesty een gerechtelijk onderzoek ingesteld. Ook de voormalige Minister van Ontwikkelingssamenwerking erkent in gematigder bewoordingen het bestaan van deze mensenrechtenschendingen, maar hij zegt daarbij:

"Zulke excessen plegen zich in de meer afgelegen gebieden af te spelen, waar de greep van de centrale overheid op de lagere autoriteiten zich minder doet gevoelen. Erkend moet worden dat de centrale regering met de beperkte haar ten dienste staande middelen tracht deze schendingen van mensenrechten te bestrijden."

Beide beweringen lijken ons pertinent onjuist. De 'excessen' doen zich over geheel India voor. Amnesty maakt bijvoorbeeld melding van de dood van drie mensen in hechtenis bij de Delhi-politie, maar had eind 1981 nog geen antwoord op de door haar in maart 1981 gestelde vraag aan de Minister van Binnenlandse Zaken van India naar de uitkomst van een onderzoek dat door de Lieutenant Governor van New Delhi was gevraagd. Dat de Indiase centrale regering met de 'beperkte haar ten dienste staande middelen' de schending van mensenrechten krachtig probeert te bestrijden lijkt alleen al zeer onwaarschijnlijk in het licht van Amnesty International's konstatering dat zij gedurende de laatste tien jaar rapporten over encounters met de politie kreeg uit bijna elke deelstaat en dat zij zich

".. niet bewust was van welk geval ook waarin gerechtelijke maatregelen tegen individuele politie-officieren waren ingesteld en afgerond."

Soms werden volgens Amnesty International de betrokken politie-officieren zelfs beloond.

KUNSTMESTHULP

Tot 1982 bestond de Nederlandse hulp aan India vier jaar lang voor 70% uit kunstmestleveranties, terwijl ook in 1982 daaraan nog 45% van de hulp werd besteed. Eind juni 1982 brachten wij als Landelijke India Werkgroep over de Nederlandse kunstmesthulp aan India een rapport uit dat ten dele ook betrekking had op andere konsentratie-landen van de Nederlandse hulp. Indien U ook toetertijd in de Vaste Kommissie voor Ontwikkelingssamenwerking zat, hebt U dit rapport van ons ontvangen. Een verkorte versie en aktualisering daarvan vindt U in het bijgevoegde artikel uit de NIO-Kroniek en het persbericht van 8-2-1983.

Naar aanleiding van het rapport zijn door ex-Kamerlid Waltmans vragen aan de Minister gesteld over enkele aspecten van de kunstmesthulp aan India. Een vraag betrof de mate waarin kleine boeren van deze hulp profiteren. Zoals in het artikel uit de NIO-Kroniek beargumenteerd wordt, is de beantwoording van deze vraag nogal tendentieus geweest.

Ons inziens blijft onze bewering dat ca 80% van de kunstmesthulp bij de grotere boeren terecht komt recht overeind. De gegevens die deze bewering schragen zijn onder meer te vinden in een uitgebreide evaluatiestudie, die in opdracht van het Ministerie van Ontwikkelingssamenwerking door de Directie Agrarische Hulp Ontwikkelingslanden (AHO) van het Ministerie van Landbouw en Visserij is gemaakt. Ook over de kunstmesthulp aan Pakistan, Bangladesh en Kenya zijn dergelijke studies verschenen.

Uit al deze onderzoeken blijkt dat kunstmesthulp niet beschouwd kan worden als een doelgroepgericht programma en dat zelfs niet gesproken kan worden van een programma waarvan alle delen van de bevolking gelijkmatig profiteren.

In de al eerder genoemde, door de meeste politieke partijen ondertekende, Verklaring wordt er bij de regering op aangedrongen:

"..om in het kader van de Nederlandse ontwikkelingssamenwerking te bevorderen, dat de hulp primair gericht is op het verbeteren van de levensomstandigheden van de armste groepen."

Daarom vragen wij U als Kamerlid er bij de regering op aan te dringen de kunstmesthulp aan India te vervangen door werkelijk doelgroepgerichte projecten en programma's.

Aangezien uit de Ministeriële evaluatie-rapporten blijkt dat ook de Nederlandse kunstmesthulp aan andere ontwikkelingslanden veelal niet de armste groepen bereikt, en zeker wat betreft Pakistan, Bangladesh en Sri Lanka een omvangrijk deel uitmaakt van de totale bilaterale hulp, vragen wij U eveneens de kunstmesthulp aan de Derde Wereld als geheel nauwlettend te toetsen aan de doelstellingen van het Nederlandse ontwikkelingsbeleid en met name de doelstelling armoedebestrijding.

Het bijgevoegde persbericht van 8-2-83 verduidelijkt dat de kunstmesthulp aan de Derde Wereld niet alleen doelgroepgerichtheid mist, maar, gegeven de huidige verdeling van het produkt, eveneens weinig doelmatig is. Dit gebrek aan doelmatigheid doet zelfs nog verder afbreuk aan de geringe mate waarin doelgroepen van het Nederlandse ontwikkelingsbeleid nog baat hebben bij de kunstmestleveranties. Dit benadeelt overigens alle boeren die Nederlandse kunstmest gebruiken.

Enkele belangrijke problemen in dit verband zijn: de sterk fluktuerende prijs van kunstmest voor de Derde Wereld als 'restmarkt' door het opereren van o.a. het West-Europese kunstmest-export-kartel, het grote kwaliteits- en hoeveelheidsverlies van kunstmest bij de overslag in de havens, opslag- en transportproblemen, de beperkte toegang van kleine boeren tot krediet voor kunstmestaankopen, de soms slechte planning van verscheping waardoor overschotten resp. tekorten ontstaan, de levering van het verkeerde type kunstmest voor bepaalde type bodems en het gebrek aan voorlichting over het meest efficiënte gebruik van kunstmest.

Tot nu toe lijkt de filosofie van Ontwikkelingssamenwerking te zijn: na de verscheping van de kunstmest uit Nederland is het onze zorg niet meer. Toch zijn bovengenoemde zaken al jarenlang bekend bij datzelfde Ministerie vooral middels de al genoemde evaluatiestudies waarin tal van konkrete aanbevelingen voor verbeteringen zijn gedaan. In december 1981 is nog eens opnieuw een samenvattend rapport met beleidsaanbevelingen, getiteld 'Nederlandse kunstmesthulp', door het Ministerie van Landbouw en Visserij aangeboden aan het Ministerie van Ontwikkelingssamenwerking.

Tot nu toe is het echter bij aanbevelingen gebleven en is er, vier jaar na voltooiing van de eerste studie nog niets met deze suggesties gedaan. Wel is de afdeling SMA van Ontwikkelingssamenwerking in januari 1983 opnieuw begonnen met een onderzoek naar de kwaliteits-aspekten van de Nederlandse kunstmesthulp, m.n. gericht op de mogelijkheden tot verbetering hiervan in Oost-Afrika.

In 1982 ging echter slechts ca 8% van de kunstmesthulp naar dit deel van de wereld.

Wij vragen U als Landelijke India Werkgroep om er bij de Minister op aan te dringen dat, zeker zolang Nederland nog omvangrijke kunstmesthulp aan ontwikkelingslanden geeft, deze gepaard zal moeten gaan met projecten ter verbetering van de kwaliteit van betreffende leveranties.

Ten slotte willen we U er nog opmerkzaam op maken de de Algemene Rekenkamer eind 1982, n.a.v. ons rapport 'De Nederlandse kunstmesthulp aan India', vragen heeft gesteld aan de minister van Ontwikkelingssamenwerking over een aantal aspecten van die hulp.

VERBREIDING VAN HET INDIA-BELEID

In de Memorie van Toelichting bij de Begroting van Ontwikkelingssamenwerking voor 1983 is in het algemene gedeelte, zoals U ongetwijfeld bekend is, uitgebreid aandacht besteed aan de zgn 'verbreding van het India-beleid'. Zoals U uitvoerig kunt lezen in het bijgevoegde artikel uit de Ontwikkelingskrant (een uitgave van de NIO-Vereniging) hebben wij grote twijfels bij de manier waarop deze verbreding, door prof. van Dam 'Nieuwe Zakelijkheid' genoemd, vorm krijgt. Uitbreiding van de economische samenwerking met India kán weliswaar in een aantal gevallen een bijdrage leveren aan de verzelfstandiging van haar economie, maar loopt tevens grote kans om de extreem ongelijke verdeling van rijkdom in dat land (die ook door de Nederlandse regering erkend wordt) eerder te versterken dan te verminderen. Dit temeer daar gebleken is dat produktie-verhoging in India niet heeft geleid tot structurele vermindering van de armoede en soms zelfs tot vergroting daarvan.

o
Toch lijkt het alsof momenteel de meeste politieke creativiteit en steeds meer organisatorische en financiële middelen van de overheid, worden aangewend om vooral voor het bedrijfsleven in Nederland meer mogelijkheden in ontwikkelingslanden te scheppen. Daarbij wordt er vaak van uit gegaan dat hun bijdrage aan de ontwikkeling van een land per definitie positief is. Het feit echter dat de Indiase regering instemt met een specifiek samenwerkingsverband tussen bedrijven of instellingen van beide landen, betekent op zich nog niet dat dit een ontwikkeling ten gunste van de armste groepen teweeg brengt.

Expliciet strijdig met de uitgesproken intenties van het ontwikkelingsbeleid is dat die creativiteit en middelen niet worden aangewend om een bijdrage te leveren aan de uitbreiding van een effectievere armoedebestrijding. Nu staat bijvoorbeeld in de Memorie van Toelichting voor 1983 dat het effect van de verbredingsactiviteiten 'niet negatief mag zijn voor de doelgroepen van het Nederlandse beleid'. In plaats van een dergelijke randvoorwaarde die in een aantal gevallen niet 'gehaald' zal worden, zouden projecten binnen het verbredingsbeleid getoetst moeten worden op hun mogelijke positieve bijdrage aan bijvoorbeeld: werkgelegenheidsbevordering (waarbij ook de banen die door het projekt verdwijnen geschat moeten worden), de bevordering van een rechtvaardiger inkomens- kennis- en machtsverdeling en het behoud en de verbetering van het milieu.

Een eerste toetssteen voor de werkelijke aard van de verbreding kan, zoals blijkt uit het bijgevoegde persbericht van 3-12-82, de - opnieuw ter discussie staande - kwestie van de trawlerleveranties aan India worden. De wens van scheepswerf Damen tot financiering uit ontwikkelingsgelden van de door haar afgesloten transactie

met een consortium van Indiase werven beoogt namelijk een samenwerkingsverband op langere termijn, maar zou schadelijk zijn voor een van Nederlands doelgroepen (in dit geval de 6,5 mln ambachtelijke vissers).

Wij vragen U de 'trawler-kwestie' nauwlettend te blijven volgen en er op toe te zien dat met Nederlandse hulp geen trawlers voor India gefinancierd worden.

TENSLOTTE

Op grond van de povere staat van dienst op het gebied van armoedebestrijding en mensenrechtenbescherming van het Indiase overheidsapparaat, moet o.i. de Nederlandse regering, veel meer dan tot nu toe het geval is geweest, zelf actieve stappen ondernemen om er voor te zorgen dat haar eigen doelstelling van armoedebestrijding ook omgezet wordt in concrete projektactiviteiten. Ook binnen de beperkingen van de bilaterale hulp lijken daartoe, indien het Ministerie van Ontwikkelingssamenwerking bereid zou zijn haar inbreng in de ontwikkelingsrelatie met India te versterken, meer mogelijkheden benut te kunnen worden dan nu het geval is. Om de politieke bereidheid daartoe vorm te geven lijkt het vervolgens zeker nodig om de betreffende 'landeneenheid' op het departement en de Ambassade te New Delhi met meer mensen uit te breiden. Zeker het feit dat zich in Den Haag nog steeds slechts één ambtenaar full-time bezighoudt met de besteding van jaarlijks meer dan 230 miljoen gulden, staat een kwaliteitsverbetering van de hulp aan India in de weg.

WIJ HOPEN DAT BOVENSTAANDE EN BIJGESLOTEN INFORMATIE VOOR U AANLEIDING ZAL ZIJN OM AAN DE BESPROKEN KWESTIES TIJDENS HET KOMENDE BEGROTINGSDEBAT VAN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING GERICHT AANDACHT TE BESTEDEN.

Ook na dit debat lijkt er volgens ons voldoende aanleiding om in Uw werk de betreffende zaken nauwlettend te blijven volgen.

Wij zouden het erg op prijs stellen als wij van U of van Uw fractie een reactie zouden mogen ontvangen op de aan U gestelde vragen en eventueel op andere aspecten van de gegeven informatie en meningen.

Wij danken U bij voorbaat voor de te nemen moeite.

Hoogachtend,

Gerard Oonk

(namens de Landelijke India Werkgroep)

Twan Custers

Bijlagen:

1. 'Verklaring over de mensenrechten in India'
2. 'Kunstmesthulp aan de Derde Wereld' (NIO-Kroniek nr 23)
3. Persbericht 'Kunstmesthulp', 8-2-1983
4. 'Hulpprojekten en crisis' (Ontwikkelingskrant, dec. 1982)
5. Persbericht 'Trawler-overeenkomst Damen', 3-12-1982